

**ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ННІ психології ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
Київський юнганський інститут
Асоціація глибинної психології «Теурунг»
Асоціація психологів РУз (Республіка Узбекистан)
Міжнародна асоціація піскової терапії (Білорусь, Росія, Україна)**

**МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної наукової онлайн-конференції
«ЮНГІАНСЬКЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»**

05-06 червня 2021 року

м. Київ – 2021 рік

АНАЛІТИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ МЕТОДИКИ «ЗУСТРІЧ З МОНСТРОМ»

Зубченко В. В.,

*практичний психолог, юнґіанський консультант,
викладач Київського юнґіанського інституту, викладач
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: zub4enko_vladislav@ukr.net*

Ключові слова: *тінь, метафора монстра, енантіодромія, амбівалентність.*

Аналітична психологія К. Юнга визначає Тінь, як архетип, тобто колективно-несвідому психічну праформу, що активується ситуаціями, в яких психічні імпульси детерміновані інтенцією щастя маніфестуються в такий спосіб, котрий є категорично неприйнятним соціально у якості змісту его-комплексу. Іншими словами в Тіні міститься те, що є сутнісно властивим індивідуальності людини та їй життєво необхідним, але не тільки не визнається нею, як таке, а ще й викликає в неї обурення у тих випадках, коли вбачається у проявах інших людей [1; 2].

Для встановлення зв'язку свідомості з реальністю архетипа найбільш функційною в аналітичній психології апріорі є його персоніфікація – вираження у певному символіко-метафоричному образі, що містить в собі ознаки особи. Саме таким образом найзручніше користуватися его, якщо в нього виникає намір структурувати свій стосунок з архетипом [3; 4]. Тому метафора монстра у якості конкретного варіанту такої персоніфікації є цілком апропріативною щодо встановлення контакту его, як осередку свідомості, з архетипом тіні, як своїм «першим іншим» – найближчим альтернативно-рефлексивним осердям певної ідентичності у пітьмі несвідомого психічного.

Вищенаведені міркування дозволяють констатувати, що методика «Зустріч з монстром» є ефективним інструментом самоорганізації процесу індивідуації [5] – самоздійснення сутності індивідуальності людини – на рівні інтрасистемного діалогу суб'єкта з уособленнями колективно-несвідомих патернів душевної екзистенції. Послідовність етапів практичного застосування методики «Зустріч з монстром» в контексті психологічної роботи є наступною:

Перший етап передбачає ампліфікативну (культурально-розширювальну) актуалізацію у свідомості учасників роботи спектру образів, потенційно придатних для уособлення Тіні. Орієнтирами пошуку таких образів можуть бути міфи, казки, легенди, фільми тощо. Недоцільним є використання у якості образу монстра такого, що стосується історично (особливо актуально) реальної людини, або реалістичного персонажу-людини. Це так, тому що образ має бути таким, який легше пов'язати з внутрішнім світом та його суб'єктивністю, ніж з зовнішнім світом та його об'єктивністю. Це забезпечує позаперебувальність позиції его, та креативно-варіативну сублімативність психодинаміки процесу роботи [6].

Другий етап передбачає свідому ідентифікацію учасниками роботи того образу, що виражає монстра, який з найбільшою силою емоційно відгукується тому, хто його обирає для зустрічі. Позитивність, або негативність афективної реакції суб'єкта на монстра не принципова – вона може бути й відразою, й жахом, й натхненням, й захопленням, й усіма цими переживаннями у дивному, або звичному сполученні. Головною в цій реакції є її сила у поєднанні з відчуттям певної алієнічності (чужинності), а може й нумінозності (божественості). Ця обставина зумовлена тим фактом, що зміст несвідомого психічного є амбівалентним (таким, в якому одночасно є протилежні моменти) відносно свого емоційного характеру та спрямованості [7].

Третій етап передбачає усвідомлення та вербалізацію учасниками роботи своїх уявлень про визначальні особливості монстра та своє ставлення до нього.

Четвертий етап передбачає виділення своїх якостей, що є протилежними визначальним якостям монстра.

Завданням п'ятого етапу є парціальний обмін зазначеними якостями з монстром. Йому треба віддати певну частину (бажано позначену відсотково) якостей, що є у сприйнятті суб'єкта його перевагами, а собі взяти у нього частину (так само позначену) його недоліків. Такий парадоксальний з позицій стандартної раціональності обмін є з об'єктивної точки зору не вигідним та, щонайменше, дивним, якщо не сказати – абсурдним. Але саме такий обмін необхідно свідомо здійснити, осмисливши його як гармонізаційне втілення енантіодромії (діалектичного взаємопереходу протилежностей), яка компенсаторно балансує, гармонізує та узгоджує свідоме та несвідоме психічне у їх безпосередньо-практичному співвідношенні.

Шостий етап є рефлексією наслідків обміну – структуруванням у свідомості та мовленні тих змін, що відбулися з монстром та з его в результаті цього обміну, а також емпатійним та аутоемпатійним проживанням процесуальної психодинаміки цих (принципово важливих для вдосконалення его у самоздійсненні індивідуалізації) перетворень.

Сьомим етапом є підбиття підсумків роботи, яке передбачає врахування того факту, що обмін під час зустрічі з монстром відбувався між сутнісним аутентично-природним суб'єктом его, який опинився поза його межами (в Тіні) та зовнішнім соціально сконструйованим об'єктом его (персоною), з яким воно себе штучно ідентифікувало, хоча саме він є йому насправді чужим.

Резюмуючи, аналітико-психологічний зміст методики «Зустріч з монстром» доцільно відмітити два значення її використання як для людини, що звернулася за психологічною допомогою, так і для майбутніх юнґіанських консультантів: 1) послідовно структуровану можливість оптимально екологічної організації (потенційно найнеприємнішої) сприяння зустрічі суб'єкта із собою у власній п'їтьмі на новому, раніше невідомому рівні душевної екзистенції; 2) розвиває символічне мислення, символічну мову та навички символізації, котрі є підґрунтям наповненого життя, в якому немає місця неврозу [8; 9].

Список використаних джерел:

1. Юнг К. Г. *Архетип и символ*. /К. Г. Юнг. – М. : Ренессанс, 1991. – 298 с.

2. Юнг К. Г. *Воспоминания, сновидения, размышления* / К. Г. Юнг. – Минск. : Харвест, 2003. – 496 с.
3. Юнг К. Г. *Человек и его символы*. /К. Г. Юнг. – Спб. : Б.С.К., 1996. – 454 с.
4. Юнг К. Г. *Душа и миф. Шесть архетипов*. /К. Г. Юнг. – К. : Государственная библиотека Украины для юношества, 1996. – 384 с.
5. Юнг К. Г. *Структура психики и процесс индивидуации*. /К. Г. Юнг. – М. : Наука. – 1996. – 221 с.
6. Ткач Р. М. *Терапевтична метафора як метод юнганського консультування* / Правничий вісник Університету «КРОК». – К. : Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК». – Вип. 27. – 2017. – С. 138–143.
7. Юнг К.Г. *Психология бессознательного*. /К. Г. Юнг. – М. : АСТ: КАНОН+, 2001. – 320 с.
8. Юнг К. Г. *Символическая жизнь* / К. Г. Юнг. – 2-е изд. – М. : Когито-Центр, 2013. – 326 с.
9. *Юнганське консультування: кол. моногр.* / Ткач Р.М., Сербова О. В., Сингаївська І. В. та ін.; за ред. Ткач Р. М. – К. : Талком, 2021. – 220 с.